

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.006.04.2019

Jerzy Wołoszyn – Dyrektor

Zakładu Obsługi Przejść Granicznych w Korczowej,
Korczowa – Przejście Graniczne, 37-552 Młyny

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/099 – Organizacja i warunki obsługi podróżnych na przejściach granicznych na wschodniej granicy RP

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Obsługi Przejść Granicznych w Korczowej, Korczowa – Przejście Graniczne, 37-552 Młyny ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Wołoszyn – Dyrektor Zakładu od dnia 3 października 2016 r. Poprzednio Dyrektorem Zakładu od dnia 20 grudnia 2007 r. był Pan Mariusz Janeczko. (dowód: akta kontroli str. 3-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Stworzenie odpowiednich warunków ruchu osobowego na granicy wschodniej RP. 2. Zapewnienie odpowiednich warunków oczekiwania na odprawę przed terenem przejścia granicznego.
Okres objęty kontrolą	2015-2018 ²
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Sławomir Kochman, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/59/2019 z dnia 25 marca 2019 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli⁵ Zakład był dobrze organizacyjnie przygotowany do wykonywania statutowej działalności, w tym zadań oddziałujących na obsługę podróżnych w ruchu osobowym.

W ramach swojej właściwości rzeczowej Zakład współpracował ze Strażą Graniczną i Służbą Celno-Skarbową w realizacji zadań związanych z zapewnieniem płynności odpraw na drogowych przejściach granicznych. Nie współpracowano w tym zakresie z przedstawicielami służb granicznych Ukrainy, gdyż zadania te realizują polskie służby graniczne oraz przedstawiciele Wojewody Podkarpackiego.

Zakład rzetelnie realizował zadania w zakresie obsługi technicznej infrastruktury dotyczącej ruchu osobowego na obsługiwanych przejściach granicznych.

Zadania dotyczące zakupów na rzecz zapewnienia sprawnej i skutecznej kontroli granicznej, wykonywane były terminowo i zgodnie z planem rzeczowo-finansowym. W stosowanej procedurze postępowań o udzielenie zamówienia publicznego nie stwierdzono przypadku naruszenia ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁶.

¹ zwany dalej „Zakładem” lub „ZOPG”

² badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed lub po tym okresie, które mają wpływ na okres objęty oceną.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, zwana dalej „ustawą o NIK”

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ zwana dalej „NIK”

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986 ze zm., zwanej dalej ustawą „Prawo zamówień publicznych”

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza niewystarczającą ilość toalet na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Korczowej. Podróżnym zapewniono jedynie 1 toaletę męską, 1 toaletę damską oraz 1 toaletę dla osób niepełnosprawnych na wyjeździe z Polski i 4 toalety na wyjeździe do Polski.

Zdaniem NIK zważywszy na rozległość terenu przejścia w Korczowej (18,84 ha), dużą liczbę odprawianych pojazdów, a przez to znaczną ilość przekraczających w obu kierunkach osób liczba toalet dla podróżnych powinna być większa, celem zapewniania podróżnym odpowiedniego komfortu przy przekraczaniu granicy RP.

Podróżni oczekujący na wjazd na teren drogowych przejść granicznych w Medyce i Korczowej od polskiej strony nie mieli zapewnionych odpowiednich warunków oczekiwania. Nie były zapewnione podstawowe warunki higieniczno-sanitarne.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że istnieje potrzeba współpracy z zarządcą drogi przed przejściami granicznymi w Korczowej i Medyce w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych na tym terenie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności⁷

OBSZAR

Stworzenie odpowiednich warunków obsługi ruchu osobowego na granicy wschodniej RP

Opis stanu faktycznego

1. Współpraca ze służbami granicznymi RP oraz służbami granicznymi państw sąsiednich w celu zabezpieczenia odpowiednich warunków obsługi ruchu osobowego na granicy wschodniej RP.

Zgodnie z postanowieniami statutu - Zakład jest jednostką powołaną do wykonywania zadań Wojewody Podkarpackiego w zakresie obsługi drogowych, kolejowych, lotniczych przejść granicznych, przejść granicznych przeznaczonych wyłącznie do małego ruchu granicznego, przejść turystycznych, przejść granicznych na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych na terenie województwa podkarpackiego. Zakład utrzymuje przejścia graniczne w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli bezpieczeństwa, kontroli granicznej, celnej, sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, chemicznej, radiometrycznej, jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Zakład prowadzony jest w formie jednostki budżetowej.

Do zakresu działania Zakładu należy m.in.: administrowanie obiektami przejść granicznych, udostępnianie polskim organom przeprowadzającym kontrolę graniczną urzędzeń i sprzętu technicznego niezbędnego do sprawnej i skutecznej kontroli granicznej; utrzymanie w odpowiednich warunkach sanitarno-higienicznych pomieszczeń, sprzętu i urzędzeń; zapewnienie oświetlenia, ogrzewania, sprzątania, klimatyzacji i wentylacji, dostaw wody, energii elektrycznej, łączności wewnętrznej, okablowania strukturalnego obiektów, systemu kontroli dostępu, sygnalizacji alarmowej, systemu monitoringu i przeciwpożarowego.

⁷ oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

Strukturę administracyjną Zakładu tworzą: Dział Administracji i Eksploatacji (DAE), Dział Finansowo-Księgowy (DFK), Inspektor ds. bhp i ppoż. (IBP), Zespół ds. przygotowania i realizacji zadań remontowo-budowlanych (ZI), Sekcje Gospodarczo-Techniczne (SGT) - w Korczowej, Medyce, Budomierzu, Krościenku.
(dowód: akta kontroli str. 7-33)

Obsada kadrowa w Zakładzie na koniec roku w latach 2015-2018 wynosiła odpowiednio: 96 osób na koniec 2015 r., 97 osób na koniec 2016 r., 112 osób na koniec 2017 r., 114 osób na koniec 2018 r.

W Zakładzie występowały wolne, nieobsadzone stanowiska pracy:

- na koniec 2015 r. w ilości 7,5 etatów (3,5 – sprzątaczką, 1 – robotnik gospodarczy, 1 – starszy referent ds. obsługi, 2 – rzemieślnik),
- na koniec 2016 r. w ilości 6,5 etatów (3 – sprzątaczką, 2 – robotnik gospodarczy, 1,5 – rzemieślnik),
- na koniec 2017 r. w ilości 15 etatów (5 – sprzątaczką, 5 – rzemieślnik, 1 – samodzielny referent ds. zaopatrzenia, 1 – starszy księgowy, 3 – robotnik gospodarczy),
- na koniec 2018 r. w ilości 13 etatów (1 – Zastępca Dyrektora, 3 – robotnik gospodarczy, 3 – rzemieślnik, 3 – sprzątaczką, 1 – samodzielny referent ds. zaopatrzenia, 1 – starszy księgowy, 1 – samodzielny referent ds. księgowych).

Przyczyną występowania wolnych nieobsadzonych stanowisk pracy w ww. okresach był brak pełnego zabezpieczenia środków finansowych na wynagrodzenia w Zakładzie. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Zakładu dwukrotnie zwracał się do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie⁸ o zwiększenie środków finansowych na fundusz wynagrodzeń.

W piśmie z dnia 13 marca 2017 r. wskazano, że w strukturze organizacyjnej Zakładu jest 7 etatów, na które brak jest pokrycia w środkach z funduszu wynagrodzeń, *taki stan trwa już wiele lat, a spowodowany jest realizacją sukcesywnego podnoszenia uposażeń najniżej zarabiających pracowników, tzn. wyrównywaniem płacy minimalnej, co w konsekwencji prowadzi do redukcji ilości zatrudnionych osób.*

W kolejnym piśmie do PUW z dnia 8 listopada 2018 r. wskazano, że Zakład w związku ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia z dniem 1 stycznia 2019 r. ma obowiązek podnieść wynagrodzenie dla 54 pracowników, na co potrzeba ok. 100.000 zł. *W związku z trwającym od lat problemem zabezpieczenia dodatkowych środków na wzrost najniższego wynagrodzenia Zakład pokrywał deficyt kosztem nieobsadzonych etatów (...). Obecnie posiadamy już 14 wolnych etatów (...).* W piśmie zapisano ponadto, że brak waloryzacji wynagrodzeń, w grupie pracowników obsługi (robotnik gospodarczy, sprzątaczką, rzemieślnik) skutkuje wzrastającą liczbą składanych wypowiedzeń przez wykwalifikowanych pracowników, co może doprowadzić do braku pełnego zabezpieczenia bieżącego utrzymania stanu technicznego infrastruktury przejść granicznych.

(dowód: akta kontroli str. 34-63)

Dyrektor Zakładu Jerzy Wołoszyn wyjaśnił, że pomimo braku pełnego zabezpieczenia kadrowego w latach 2015-2018 obsada ZOPG realizowała zadania statutowe, natomiast w związku z niskim poziomem wynagrodzeń pojawił się problem odpływu pracowników o wyższych kwalifikacjach, co skutkowało wzrostem zakupu specjalistycznych usług od firm zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 64-77)

⁸ zwanego dalej „PUW”

Zakład w ramach realizacji zadań statutowych na terenie administrowanych przejść granicznych zapewnił: 24 godzinny nadzór pracowników w zakresie obejmującym bieżące utrzymanie instalacji technicznych i ciągów komunikacyjnych, korzystanie z zaplecza sanitarnego przez przekraczających granicę poprzez całodobowy dostęp do sanitariatów, najem lokali podmiotom prowadzącym działalność związaną z obsługą podróżnych w ruchu osobowym, ułatwiających przekraczającym granicę sprawne załatwienie formalności granicznych (wykupienie ubezpieczenia, wymianę walut, zwrot podatku VAT, opłaty drogowe).

W ramach współpracy ze Strażą Graniczną i Służbą Celno-Skarbową Zakład przekazywał pomieszczenia oraz sprzęt służący do obsługi ruchu granicznego. Pomieszczenia użytkowane przez ww. służby były przekazane na podstawie umów użyczenia, zaś urządzenia i sprzęt na podstawie umów, określających zasady postępowania i współpracy w zakresie gospodarowania składnikami majątkowymi.

Zakład nie współpracował ze swoim odpowiednikiem po stronie ukraińskiej.

Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora ZOPG Jerzego Wołoszyna wynika, że zakres działania Zakładu określa zasięg terytorialny przejść granicznych, w związku z tym brak jest wspólnej płaszczyzny, na której taka współpraca miałaby rację bytu. Drogowe Przejście Graniczne⁹ w Budomierzu i DPG w Krościenku są przejściami granicznymi, na których prowadzona jest wspólna kontrola służb polskich i ukraińskich. W tych przypadkach Zakład udostępnia służbom ukraińskim infrastrukturę niezbędną do przeprowadzenia kontroli i odprawy podróżnych. Współpraca polega na utrzymywaniu przez ZOPG budynków i wyposażenia w należytym stanie technicznym oraz wykonywaniu niezbędnych napraw, remontów oraz wymaganych przeglądów urządzeń i sprzętu.

W kontroli nie stwierdzono, aby Zakład współpracował z właścicielem terenu znajdującego się poza przejściem granicznym (Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie¹⁰) w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków sanitarnych, np. w związku z pojawiającymi się długimi kolejkami podróżnych oczekujących na odprawę.

Dyrektor ZOPG Jerzy Wołoszyn wyjaśnił, że w latach 2015-2018 nie wystąpiły żadne okoliczności, które wskazywałyby na potrzebę bezpośredniej współpracy Zakładu z właścicielem terenu położonego przy przejściu granicznym.

(dowód: akta kontroli str. 78, 64-77)

Przedstawiciele Zakładu uczestniczyli w posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w Rzeszowie dotyczących utrzymania porządku w pobliżu przejść granicznych z Ukrainą (posiedzenia Zespołu odbyły się w dniu 3 kwietnia 2017 r. i w dniu 26 listopada 2018 r. w PUW w Rzeszowie). W posiedzeniach Zespołu brali udział przedstawiciele GDDKiA, Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie, Podkarpackiego Urzędu Celno-Skarbowego w Przemyślu, Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej oraz ZOPG. Na posiedzeniu Zespołu w dniu 3 kwietnia 2017 r. wypracowywane były zalecenia dla wszystkich służb dotyczące ustawiania dodatkowych sanitariatów i koszy na śmiecie oraz udostępnienia całodobowo sanitariatów na przejściach granicznych. W związku z blokowaniem dojazdu do przejść granicznych przez obywateli Ukrainy, niezadowolonych ze zmian przepisów prawnych wprowadzonych przez władze Ukrainy, dotyczących opłat celnych za pojazdy zarejestrowane poza granicami

⁹ DPG

¹⁰ GDDKiA

Ukrainy - Wojewoda Podkarpacki na posiedzeniu Zespołu w dniu 26 listopada 2018 r. wydał dla Dyrektora Zakładu rekomendację, aby udostępnić infrastrukturę przejścia granicznego do dyspozycji kierowców i pasażerów oraz zapewnić im ciepłe napoje.

Wojewoda Podkarpacki przed okresami świątecznymi, kiedy prognozowany jest wzmożony ruch na drogowych przejściach granicznych, skutkujący tworzeniem okresowych kolejek pojazdów oczekujących na przekroczenie granicy - kierował do służb granicznych pisma o zintensyfikowanie współpracy i działań, celem zapewnienia płynności odpraw. W pismach tych zalecano również ustawienie dodatkowych sanitariatów i koszy na śmieci, celem zapewnienia podróżnym odpowiedniego komfortu oczekiwania na odprawę graniczną. Pisma takie kierowane były m.in. do GDDKiA w Rzeszowie, Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej, Podkarpackiego Urzędu Celno-Skarbowego w Przemyśle oraz do ZOPG¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 78-95)

2. Zapewnienie odpowiednich warunków do sprawnej obsługi ruchu osobowego na granicy wschodniej RP.

Struktura organizacyjna Zakładu sprzyja sprawnemu wykonywaniu zadań związanych z zapewnieniem odpowiednich warunków do sprawnej obsługi ruchu osobowego na drogowych przejściach granicznych.

Ustalenia dotyczące potrzeb kadrowych i obsady kadrowej Zakładu opisano w pkt 1 wystąpienia pokontrolnego.

Wojewoda Podkarpacki sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem Zakładu poprzez działania kontrolne (prowadzone przez Wydział Infrastruktury PUW). W okresie objętym kontrolą w Zakładzie (w 2016 r.) przeprowadzona została jedna kontrola dotycząca prawidłowości gospodarowania środkami budżetowymi w zakresie wydatków na zakupy sprzętu i remonty dokonywane w latach 2009-2015. W kontroli tej nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór Wojewody odbywa się również poprzez działający z Zakładzie Informatyczny System Obsługi Budżetu Państwa Trezor, służący do obsługiwanie procesów budżetowych, w tym planowania, wykonywania budżetu i sprawozdawczości budżetowej. Zakład opracowuje i przekazuje do Wojewody sprawozdania z wykonania planu dochodów budżetowych, wydatków budżetowych, sprawozdania o stanie środków na rachunkach bankowych, które są na bieżąco weryfikowane i zatwierdzane przez służby finansowo-księgowe Wojewody. Na koniec roku budżetowego Zakład przekazywał do Wojewody roczne sprawozdania finansowe (bilans, rachunek zysków i strat oraz zestawienie zmian w funduszu jednostki budżetowej), które po zweryfikowaniu przyjmowane były przez Głównego Księgowego Budżetu Wojewody Podkarpackiego.

W przypadkach występujących trudności z obsługą ruchu osobowego przez państwowe służby graniczne i tworzących się kolejek oczekujących na odprawę graniczną, w okresie występowania niskich temperatur zewnętrznych Zakład podejmował działania doraźne w celu zapewnienia na terenie przejścia granicznego ogrzewanych miejsc dla podróżnych wyposażonych w urządzenia do wydawania gorących napojów. W okresach wzmożonego ruchu granicznego, w tym w okresach świątecznych zapewniane były dodatkowe kosze na śmieci na przejściach granicznych.

¹¹ pisma Wojewody Podkarpackiego: z dnia 11 marca 2018 r. i 17 grudnia 2018 r.

Współpraca ze Strażą Graniczną i Służbą Celno-Skarbową w zakresie zapewnienia płynności odpraw na drogowych przejściach granicznych polegała na bieżącym utrzymaniu przez Zakład urządzeń i obiektów w ciągłej sprawności technicznej, w tym dokonywanie przeglądów okresowych i bieżących, celem ograniczenia opóźnień lub wstrzymania odpraw podróżnych.

W związku ze zmianami technologii odpraw przeprowadzanymi przez Straż Graniczną i Służbę Celno-Skarbową zgłaszane były potrzeby wprowadzenia nowych elementów infrastruktury i doposażenia stanowisk odpraw w nowe urządzenia.

Dokonywano również napraw, modernizacji oraz remontów istniejącej infrastruktury na przejściu granicznym (np. naprawa urządzenia do wykrywania śladowych ilości narkotyków, modernizacja szlabanów z kolczatką, montaż luster drogowych, remont kapitalny wagi dynamicznej, wykonanie zwężenia chodnika w celu poszerzenia pasów na kierunku wjazdowym do RP, tworzenie dodatkowych miejsc oczekiwania pojazdów do kontroli, wymiana oznakowania pionowego).

Czynności te przeprowadzane były na wniosek Straży Granicznej lub Służby Celno-Skarbowej. Zakład na wniosek ww. służb dokonywał również zakupów sprzętu i urządzeń do kontroli podróżnych, towarów i dokumentów, które usprawniały lub przyspieszały obsługę podróżnych.

W kontroli P/14/108 w zakresie *sprawności działania służb państwowych na wybranych przejściach granicznych na wschodniej granicy RP* przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli w 2014 r. nie skierowano do ZOPG wniosków pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 96-97, 98-114)

Oględziny Drogowego Przejścia Granicznego w Korczowej wykazały, że dojazd do przejścia granicznego zapewniony był z autostrady A4 na 3 pasach drogowych (1 pas autokarowy, 2 pasy dla ruchu samochodów osobowych, w tym 1 pas ruchu z towarami z możliwością odzyskania podatku VAT, tzw. pas TAX FREE).

Przed dojazdem do przejścia na wysięgnikach nad jezdnią znajdowały się oznaczenia pasów. Oznaczenia takie znajdowały się także bezpośrednio przed wjazdem na teren przejścia i w odległości ok. 2 km od przejścia. Przed wjazdem na teren przejścia znajdowała się sygnalizacja świetlna. Dla pracowników ZOPG, funkcjonariuszy granicznych i celnych oraz pozostałego personelu przejścia granicznego na teren przejścia zapewniony był osobny wjazd ze skrajnego lewego pasa.

Samochody ciężarowe wjeżdżały na teren przejścia granicznego z drogi dojazdowej oznaczonej jako DD60 (zjazd z autostrady na tą drogę był z ronda autostrady, poprzez drogę krajową nr 94). Na drodze DD60 samochody ciężarowe oczekiwały na 2 pasach (jeden pas dla towarów szybko psujących się). Przed dojazdem do przejścia na wysięgnikach nad jezdnią znajdowały się oznaczenia pasów. Bezpośrednio przed wjazdem na teren przejścia znajdowała się sygnalizacja świetlna.

Samochody ciężarowe na teren przejścia wjeżdżały 1 skrajnym prawym pasem, przejeżdżały przez bramki radiometryczne oraz wagę dynamiczną, która sprawdza ewentualne przeciążenia na każdej osi pojazdu (na pasie tym znajdowały się 2 wagi). Samochody te odprawiane są w ruchu potokowym (jeden za drugim), z jednego pasa wjeżdżają na jeden z 5 pasów na wiacie przejazdowej (tzw. południowej), po czym po kontroli granicznej i celnej ruch kanalizowany jest na 2 pasy. Po podniesieniu szlabanów samochody oczekują na wjazd na teren Ukrainy. Przed wjazdem na teren Ukrainy znajduje się ostatni posterunek Straży Granicznej (posterunek nr 1) pełniący rolę zabezpieczenia wjazdu i wyjazdu (na obu kierunkach).

Ruch towarowy i ruch osobowy oddzielony był separatorami drogowymi (betonowymi i plastikowymi) oraz ogrodzeniem wykonanym z siatki ogrodzeniowej (panelowej) ustawionej na gumowych cokołach.

Ruch samochodów osobowych i autokarów odbywał się w ten sposób, że z 3 pasów autostrady pojazdy wjeżdżały przez 1 pas z bramkami radiometrycznymi. Ruch kierowany był następnie na 2 pasy, po czym na 6 pasów (autokarowy, osobowy UE, osobowy ALL Passports – 2 pasy, osobowy TAX FREE – 2 pasy). Na wjeździe na teren przejścia znajdował się dodatkowy pas dla pojazdów ponadgabarytowych, znajdujący się obok bramek radiometrycznych.

Oznaczenia dla pojazdów z wyznaczonymi pasami znajdowały się na bramownicy nad bramkami radiometrycznymi oraz na łuku drogi nad pasami.

Pod wiatą znajdowały się stanowiska kontroli granicznej. Na pasie TAX FREE dokonywana była kontrola graniczna i celna. Na wiacie przejazdowej znajdowały się tablice LED z oznaczeniami pasów ruchu. Po dokonaniu kontroli granicznej i celnej samochody oczekiwały na wjazd na terytorium Ukrainy na 3 pasach (1 pas dla autokarów, 2 pasy dla samochodów osobowych).

Na terenie przejścia granicznego po stronie wyjazdowej z Polski w budynku administracyjnym znajdowała się 1 toaleta męska (8 kabin, 8 pisuarów, 8 umywalek), 1 toaleta damska (8 kabin, 8 umywalek) oraz 1 toaleta dla osób niepełnosprawnych (2 kabiny, 2 umywalki).

Na wjeździe do Polski od strony Ukrainy znajdowały się 3 pasy (1 pas autokarowy, 2 pasy dla samochodów osobowych) oraz 2 pasy dla ruchu towarowego. Wjazd do Polski odbywał się poprzez bramki radiometryczne. Na wiacie przejazdowej znajdowały się tablice LED z oznaczonymi pasami ruchu dla poszczególnych pojazdów.

Ruch pojazdów osobowych kierowany był następnie pod wiatę przejazdową (wiatą północną) z 7 pasami (1 pas autokarowy/dyplomatyczny i 6 pasów osobowych, w tym 5 ALL Passports i 1 EU). Ruch towarowy prowadzony był 2 pasami od wjazdu z terytorium Ukrainy, przez 2 wagi dynamiczne, a następnie pod wiatę przejazdową północną na 5 pasów ruchu (w tym 1 EU i 4 ALL Passports).

Po wyjeździe spod wiaty przejazdowej odbywała się kontrola celna towaru pod 12 wiatami postojowymi.

Z ww. 7 pasów ruch osobowy i z 5 pasów ruch towarowy kanalizowany był na 2 osobne pasy wjazdowe do Polski (wyjazd z terenu przejścia). Na końcu pasów znajdował się posterunek kontrolny Straży Granicznej, obsługujący ruch osobowy i towarowy.

Pasy ruchu osobowego i towarowego oddzielone były separatorami drogowymi (betonowymi i plastikowymi) oraz ogrodzeniem wykonanym z siatki ogrodzeniowej (panelowej) ustawionej na gumowych cokołach.

Na pasach wjazdowych do Polski z terenu Ukrainy wyłożone były maty fitosanitarne przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Na terenie przejścia granicznego w Korczowej po stronie wjazdowej do Polski w budynku odpraw autokarów znajdowała się 1 toaleta męsko-damska (3 kabiny, 2 umywalki), 1 toaleta dla osób niepełnosprawnych (1 kabina, 1 umywalka, 1 prysznic) dla podróżnych w ruchu osobowym oraz 2 toalety (5 kabin, 2 umywalki) dla podróżnych w ruchu autokarowym. Toalety te znajdowały się w odległości 165 metrów od wiaty wjazdowej na teren Polski. W infrastrukturze przejścia granicznego na wjeździe do Polski brak było toalet dla podróżnych w okolicy wiaty wjazdowej do Polski (dla podróżnych oczekujących na odprawę graniczną).

Toalety znajdujące się na terenie przejścia (zarówno na kierunku wyjazdowym i wjazdowym do Polski) były czyste, zapewniona w nich była ciepła woda, a na budynkach były odpowiednie oznaczenia graficzne.

Na terenie DPG w Korczowej nie było pomieszczenia dla osób zatrzymanych. Zapewniono jedynie pomieszczenie do wykonywania czynności procesowych¹².

(dowód: akta kontroli str. 257-259)

Oględziny Drogowego Przejścia Granicznego w Medyce wykazały, że dojazd do przejścia zapewniony był z drogi krajowej E28 (trasa Przemyśl – DPG w Medyce) na 1 pasie drogowym dla wszystkich pojazdów (samochody ciężarowe, osobowe, obsługa przejścia i pracownicy). Przed dojazdem do drogowego przejścia granicznego (1 km przed granicą przejścia) na wysięgnikach nad jezdnią znajdowały się 2 bramownice, na których były oznaczenia pasów odpraw (informujące podróżnych o przeznaczeniu danego pasa). Oznaczenia takie były także bezpośrednio przed wjazdem na teren przejścia na elektronicznych tablicach informacyjnych. Na bramownicy znajdowała się również sygnalizacja świetlna zsynchronizowana z zaporami drogowymi (szlabanami).

Po przejeździe 1 pasem przez bramki radiometryczne kierunek wjazdowy na teren przejścia podzielony był na 3 pasy ruchu: samochody osobowe, autokary, samochody ciężarowe.

Wyjazd z Polski realizowany był następnie poprzez 9 pasów ruchu:

- 5 pasów dla samochodów osobowych,
- 2 pasy dla odpraw autokarów,
- 2 pasy dla samochodów ciężarowych.

Z 5 pasów dla samochodów osobowych wydzielono 4 pasy (dwa pasy osobowe oznaczone numerem 1 i 2, dwa pasy dla samochodów osobowych odprawianych w systemie TAX FREE oznaczone numerem 3 i 4) oraz pas oznaczony numerem 5 do odpraw busów. Pasy nr 6 i 7 przeznaczone były dla autokarów i samochodów typu bus. Pasy nr 8 i 9 przeznaczone były dla samochodów ciężarowych (pasy te rozgrodzone były plastikowymi barierami segmentowymi).

Na wiatkach postojowych umieszczone były tablice informacyjne LED, informujące podróżnych o przeznaczeniu danego pasa.

Wszystkie pasy na kierunku wyjazdowym z Polski (po minięciu wiatki kontrolnej) kanalizowane były na 3 pasy (1 pas dla samochodów ciężarowych, 1 dla busów i autobusów, 1 dla sam. osobowych i TAX FREE).

Bezpośrednio przed granicą Ukrainy znajdował się posterunek nr 1 z szlabanami pełniący rolę zabezpieczenia wjazdu i wyjazdu (na obu kierunkach).

Wjazd do Polski z Ukrainy odbywał się na 3 pasach (1 pas dla samochodów osobowych, 1 dla samochodów ciężarowych, 1 pas dla autokarów).

Na pasach wjazdowych do Polski z terenu Ukrainy były bramki radiometryczne oraz maty fitosanitarne przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych.

Na stronie wjazdowej do Polski znajdowała się 1 bramownica informująca podróżnych samochodów ciężarowych, autokarów i osobowych o przeznaczeniu pasów. Na wiatkach postojowych umieszczone były tablice informacyjne LED, informujące podróżnych o przeznaczeniu danego pasa.

Pas dla samochodów osobowych na kierunku wjazdowym do Polski rozdzielał się na 6 pasów odpraw, pas dla autokarów rozdzielał się na 2 pasy (nr 7 i 8), zaś pas

¹² pomieszczenie do przesłuchiwania zatrzymanych, zaopatrzone w monitoring wizyjny.

dla samochodów ciężarowych rozdzielał się na 2 pasy przechodzące przez wagi dynamiczne.

Na terenie DPG w Medyce zapewniono pomieszczenie dla zatrzymanych, w skład którego wchodził: magazyn do przechowywania rzeczy do depozytu, pomieszczenie dla techników kryminalistyki, magazyn pościeli brudnej, pokój przesłuchań, magazyn pościeli czystej, izba dyżurna, pomieszczenie lekarskie, 4 cele dla zatrzymanych, wyposażone po 3 łóżka, 1 stół i 3 taborety (wyposażenie było przykręcane do podłogi), 2 toalety (damska i męska) z natryskiem, pomieszczenie socjalne.

Na terenie przejścia granicznego na kierunku wyjazdowym z Polski dla ruchu samochodów ciężarowych i autobusów zapewniono 2 ogólnodostępne toalety dla podróżnych (osobno toalety damska i męska). W toalecie męskiej znajdowały się 3 kabiny, 4 pisuary, 2 umywalki, zaś w damskiej 3 kabiny i 5 umywalek. Obok toalety męskiej znajdowała się osobna toaleta dla osób niepełnosprawnych oraz pomieszczeniem z prysznicem dla podróżnych zamierzających skorzystać z natrysku.

Na kierunku wjazdowym do Polski znajdowało się łącznie 9 toalet:

- 1 toaleta przy pasach 1, 2, 3 (3 kabiny, w tym męska, damska, dla osoby niepełnosprawnej i 3 umywalki),
- 1 toaleta damska z 5 kabinami i 2 umywalkami, prysznicem, pomieszczeniem dla matki z dzieckiem z umywalką i brodzikiem, stołem, krzesłem (w budynku głównym przy pasie 4, 5, 6) oraz 1 toaleta męska z 3 kabinami, 5 pisuarami, 2 umywalkami oraz pomieszczeniem dla osób niepełnosprawnych z 1 kabiną i 1 umywalką,
- 1 toaleta w budynku odpraw autokarów, z podziałem na damską (5 kabin, 5 umywalek) i męską (5 kabin, 4 pisuary, 5 umywalek),
- 1 toaleta w budynku BKS¹³ (męsko-damska – 1 kabina i 1 umywalka),
- 1 toaleta w budynku odpraw pieszych (damska – 1 kabina, 1 umywalka i męska – 1 kabina, 1 pisuar i 1 umywalka),
- 1 toaleta damska i męska w budynku odpraw pieszych od strony zachodniej (po 1 kabinie i 1 umywalce oraz dla osób niepełnosprawnych (1 kabina, 1 umywalka),
- 1 toaleta (męska i damska) w budynku odpraw pieszych na kierunku wyjścia z Polski (męska – 4 kabiny, 5 umywalek, 2 pisuary, damska – 4 kabiny, 6 umywalek),
- 1 toaleta w budynku odpraw samochodów ciężarowych obok siedzib firm związanych z obsługą ruchu granicznego (1 kabina i 1 umywalka).

Toalety znajdujące się na terenie DPG w Medyce (zarówno na kierunku wyjazdowym i wjazdowym do Polski) były czyste, zapewniona w nich była ciepła woda, a na budynkach były odpowiednie oznaczenia graficzne.

Na terenie DPG w Korczowej i DPG w Medyce (na wyjeździe z Polski, jak i wjeździe do Polski) - oprócz zamontowanych nad pasami ruchu informacjami dotyczącymi rodzajów pasów dla poszczególnych pojazdów nie było znaków poziomych ułatwiających podróżnym zorientowanie się w organizacji ruchu na terenie przejścia.

(dowód: akta kontroli str. 257-259, 260-263)

Zastępca Dyrektora ZOPG Wacław Wajda wyjaśnił, że w ocenie Zakładu dodatkowe oznakowanie przeznaczenia pasów na terenie przejścia granicznego groziłoby chaosem informacyjnym ze względu na zbyt dużą ilość informacji dla kierujących pojazdami. Służby graniczne czasowo zmieniają technologie odpraw, a co za tym idzie przeznaczenie pasów, w takim przypadku bezproblemowe jest przestawienie

¹³ Budynek Kontroli Szczegółowej

tablic informacyjnych oraz zmiana informacji wyświetlanych na tablicach LED, niemożliwym jest natomiast szybkie i skuteczne usunięcie znaków poziomych - wszystkie działania w tym zakresie wykonywane są na wniosek służb granicznych, szczególnie Straży Granicznej.

Zastępca Dyrektora ZOPG wyjaśnił ponadto, że *problem zbyt małej ilości toalet na DPG w Korczowej był przedmiotem rozmów z przedstawicielami PUW w Rzeszowie, ale w kontekście przeniesienia odpraw samochodów osobowych i autokarów na nową platformę autostradową. Infrastruktura przejścia w Korczowej ulegnie zmianie po skierowaniu odpraw samochodów osobowych i autokarów na nową platformę przy autostradzie. Budynki platformy przygotowane są do pełnej odprawy tych pojazdów na wyjeździe z RP pod względem ilości sanitariatów. Na starym przejściu pozostanie odprawa samochodów ciężarowych TIR, przy której ilość osób odprawianych na dobę jest dużo mniejsza. Propozycją Zakładu jest przeniesienie WC z budynku głównego do budynku spedycji wywozowej, gdzie istnieje problem wyprowadzenia WC dla podróżnych z budynku głównego i tym samym zlikwiduje gromadzenie się podróżnych na parterze budynku. W infrastrukturze przejścia granicznego na wjeździe do Polski przy odprawie samochodów osobowych przed odprawą graniczną brak jest toalet turystycznych. Służby graniczne w indywidualnych przypadkach pozwalają skorzystać podróżnym z WC w budynku głównym.*¹⁴

(dowód: akta kontroli str. 264-265, 276-279)

3. Realizacja zadań w zakresie infrastruktury i wyposażenia na przejściach granicznych.

W latach 2015-2018 Straż Graniczna i Służba Celno-Skarbowa w ramach inwestycji realizowanych na przejściach granicznych na wschodniej granicy RP otrzymała od Wojewody Podkarpackiego wyposażenie i środki trwałe o łącznej wartości 13.471.428,86 zł, w tym: 278.004,60 zł w 2015 r., 1.435.230,48 zł w 2016 r., 7.882.239,33 zł w 2017 r., 3.875.954,45 zł w 2018 r.

Środki te przeznaczone były na polepszenie warunków do sprawnej i skutecznej kontroli granicznej. Służby te otrzymały m.in. bramki radiometryczne do kontroli pojazdów, serwery komputerowe, zestawy komputerowe, przenośne sygnalizatory promieniowania gamma i neutronowego, czytniki linii papilarnych, szafy depozytowe na broń, urządzenia rentgenowskie do prześwietlania bagaży, czytniki do linii papilarnych.

W kontroli ustalono, że Dyrektor Zakładu posiadał aktualną wiedzę na temat potrzeb w zakresie wyposażenia Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej w niezbędny sprzęt, urządzenia i infrastrukturę do wykonywania sprawnej obsługi osób przekraczających granicę. Na początku roku służby graniczne kierowały do Zakładu zbiorczą informację dotyczącą potrzeb na dany rok kalendarzowy, ponadto w trakcie roku kierowane były wnioski o realizację bieżących potrzeb.

W latach 2015-2018 na podstawie wniosków ww. służb w ramach bieżącego utrzymania przejść granicznych zakupiono wyposażenie i sprzęt o łącznej wartości 2.185.029,32 zł (m.in. meble, monitory komputerowe, tonery do drukarek, wykrywacze do metalu, telefony, testery banknotów, kamery, ekrany projekcyjne,

¹⁴ toaleta, o której mowa w wyjaśnieniach znajduje się po stronie wyjazdowej z Polski, więc dostępna jest jedynie dla podróżnych opuszczających teren Polski. Zgodnie z technologią odpraw na drogowym przejściu granicznym w Korczowej ruch wjazdowy i wyjazdowy nie mają ze sobą styczności.

komputery, tablety, latarki elektryczne, znaki i lustra drogowe, klimatyzatory, niszczarki do dokumentów, pakiety biurowe MS OFFICE).

Realizowane przez Zakład zakupy dokonywane były na wniosek Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej.

Nie wszystkie wnioski złożone przez Straż Graniczną i Służbę Celno-Skarbową zostały zrealizowane (nie zrealizowano 25 wniosków).

Niezrealizowane wnioski dotyczyły: zakupu teczek aktowych, doposażenia w szlabany i śluzy na kierunku przywozowym i osobowym, naprawy wideo-endoskopu, dokonania modernizacji 4 śluz OCR, rozbudowy istniejącego systemu alarmującego, wydzielenia i zabudowania strefy do kontroli, wprowadzenia zmian w projekcie organizacji ruchu, zakupu kuchenki mikrofalowej, żelazka i deski do prasowania, dokonania naprawy systemu wykrywania pożaru, wydzielenia pomieszczenia na szatnie dla funkcjonariuszy, zakupu i montażu okładzin i nakładek antypoślizgowych, adaptacji i wyposażenia na potrzeby poczekalni dla podróżnych pomieszczenia warsztatowego, doposażenie w czajniki i radiodbiorniki, sprzęt i materiały, doposażenia w dodatkowe pomieszczenie na szatnie kontenerowe, zakupu gaśnicy proszkowej, sprzętu do kontroli, wymiany akumulatorów w wkrętarkach, zamontowanie krzeseł plastikowych oraz wygospodarowanie dodatkowej powierzchni na parking dla samochodów, doposażenie w sprzęt i materiały dla techników kryminalistyki, zakup sprzętu komputerowego oraz rozszerzenie strefy kontrolnej, wykonanie tablicy i godła państwowego.

Powody odmowy realizacji ww. wniosków były następujące:

- koszt inwestycji, rozbudowy, doposażenia lub zakupu urządzeń i sprzętu przekraczał możliwości statutowe Zakładu¹⁵ i wniosek w tym zakresie powinien być złożony bezpośrednio do PUW w Rzeszowie,
- brak było związku przedmiotu wniosku z czynnościami kontrolnymi i rewizyjnymi na terenie drogowego przejścia granicznego lub czynności takie miały być realizowane poza terenem przejścia granicznego,
- przedmiot wniosku o naprawę lub doposażenie dotyczył składników majątkowych niebędących na stanie majątkowym Zakładu,
- brak środków w roku bieżącym – zakupy wpisane zostały do planu zakupów na przyszły rok,
- zakup mieścił się w zakresie zadań własnych wnioskodawcy,
- użytkowane wideo-endoskopu było niezgodnie z instrukcją obsługi (ekspertyza wykazała, że winę za jego uszkodzenie ponoszą obsługujący go funkcjonariusze).

(dowód: akta kontroli str. 115-164, 165-168, 266-273)

Wydatki bieżące Zakładu w okresie objętym kontrolą na zdania związane z bieżącym utrzymaniem przejść granicznych wyniosły ogółem: 9.693.863,44 zł w 2015 r., 10.472.026,78 zł w 2016 r., 10.327.356,26 zł w 2017 r., 11.834.660,20 zł w 2018 r.

Środki te przeznaczono na zakupy wyposażenia i sprzętu kontrolnego na wniosek Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej (opisane powyżej), wydatki na remonty i usługi, utrzymanie pomieszczeń, sprzętu oraz urządzeń technicznych i sanitarnych na przejściach granicznych. Wydatki na zakupy realizowane były w sposób umożliwiający terminową realizację zadań, zgodnie z planem rzeczowo – finansowym oraz z zachowaniem zasady oszczędności. Nie stwierdzono nieterminowej realizacji wydatków.

Analiza 6 zamówień publicznych¹⁶ (łącznie wartość zawartych umów wyniosła 2.113.763,57 zł netto), wybranych spośród 27 postępowań przeprowadzonych

¹⁵ w latach 2015-2017 Zakład realizował zakupy do 3.500 zł, zaś w 2018 r. do 10.000 zł., zakupy za kwoty wyższe realizowane były przez PUW w Rzeszowie.

w latach 2015-2018 wykazała, że postępowania te zostały dokonane w sposób zgodny z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych*, w szczególności w zakresie wyboru trybu postępowania, sporządzenia specyfikacji istotnych warunków zamówienia i przestrzegania jej postanowień, zgodności podpisanych umów z ofertą oraz z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji.

(dowód: akta kontroli str. 169-203, 204-218)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- niewystarczająca ilość toalet na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Korczowej. Podróżnym zapewniono jedynie 1 toaletę męską, 1 toaletę damską oraz 1 toaletę dla osób niepełnosprawnych na wyjeździe z Polski i 4 toalety na wjeździe do Polski. Brak było toalet przy wiacie wjazdowej do Polski.

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowo dokonywana była realizacja zadań w zakresie infrastruktury i wyposażenia. Objęte analizą postępowania przetargowe zostały przeprowadzone w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* oraz z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji.

Na terenie DPG Korczowa brak było wystarczającej ilości toalet, dla zapewnienia podróżnym odpowiedniego komfortu przy przekraczaniu granicy państwowej. Zażywszy na rozległość terenu przejścia (18,84 ha), dużą liczbę odprawianych pojazdów, a przez to znaczną ilość przekraczających w obu kierunkach osób liczba toalet dla podróżnych powinna być większa.

OBSZAR

Zapewnienie odpowiednich warunków oczekiwania na odprawę przed terenem przejścia granicznego

Opis stanu
faktycznego

Zakład nie prowadził monitoringu, nie analizował także w innej formie sytuacji związanej z warunkami osób oczekujących na odprawę przed terenem drogowych przejść granicznych. Zakład nie podejmował również żadnych działań dotyczących poprawy warunków oczekiwania podróżnych na odprawę przed terenem przejścia granicznego.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora ZOPG Jerzego Wołoszyna wynika, że Zakład w ramach wykonywania swoich statutowych zadań serwisuje i utrzymuje system kamer monitorujących długość kolejek na przejściach granicznych. Obraz z tych kamer (online) udostępniany jest na stronie internetowej www.granica.gov.pl, na której podróżny może dowiedzieć się o czasie oczekiwania na odprawę graniczną.

¹⁶ świadczenie usług sprzątania i utrzymania czystości w obiektach Drogowego Przejścia Granicznego w Budomierzu (postępowanie z 2016 r.), Dostawa środków czystości dla potrzeb Zakładu Obsługi Przejść Granicznych w Korczowej, Świadczenie usług sprzątania i utrzymania czystości w obiektach Drogowego Przejścia Granicznego w Budomierzu (postępowanie z 2017 r.), Sukcesywna dostawa tonerów i tuszy do urządzeń drukujących oraz odbiór zużytych tonerów wykorzystywanych w Zakładzie Obsługi Przejść Granicznych w Korczowej, Konserwacja urządzeń radiometrycznych zainstalowanych w punktach kontrolnych na DPG w Krościenku, Medyce, Korczowej oraz na Kolejowym Przejściu Granicznym w Medyce. Sukcesywne dostawy oleju opałowego lekkiego do kotłowni olejowych umiejscowionych na DPG w Korczowej, Medyce, Budomierzu, Krościenku.

Dyrektor ZOPG wyjaśnił, że Zakład w okresie wzmożonego ruchu granicznego podejmował działania związane z utrzymaniem czystości i porządku na terenie przejścia granicznego, np. poprzez dostawienie dodatkowych koszy na śmieci. Co do zasady – jak wyjaśnił Dyrektor Zakładu - teren poza przejściem granicznym utrzymywany jest i administrowany przez zarządców dróg, zaś podejmowanie działań związanych z wydatkowaniem środków publicznych ograniczone jest przez przepisy regulujące obowiązki Wojewody w zakresie utrzymania przejść granicznych.

W kontrolowanym okresie do Zakładu nie wpływały skargi od osób oczekujących na odprawę graniczną dotyczące warunków higieniczno-sanitarno na terenie przejścia granicznego i przed jego terenem. Skargi takie wpływały natomiast do służb granicznych i Wojewody Podkarpackiego (4 skargi). Odpisy tych skarg przekazywane były do Zakładu.

Skargi dotyczyły braku toalet na drogowym przejściu granicznym w Korczowej, organizacji odpraw na przejściu pieszym w Medyce skutkującej kolejkami podróżnych do odprawy granicznej, zalegających śmieci na drogach prowadzących do przejścia granicznego w Medyce, brudnych toalet na przejściu granicznym w Medyce. Zakład w 3 przypadkach ustosunkował się do przedmiotu skargi, składając zgodnie ze swoją właściwością wyjaśnienia do służb granicznych lub Wojewody Podkarpackiego.

W wyjaśnieniach tych wskazano, że:

- oznakowane w widoczny sposób toalety na przejściu granicznym w Korczowej znajdują się w budynku głównym oraz w budynku autokarów, natomiast za kwestie dostępności toalet poza terenem przejścia granicznego Zakład nie odpowiada,
- istniejąca infrastruktura przejścia granicznego w Medyce nie pozwala na takie zmiany organizacyjne, aby przy tej ilości podróżnych zmniejszyć czas oczekiwania na odprawę graniczną i zlikwidować kolejki,
- z uwagi na ilość odpraw na przejściu granicznym w systemie TAX-FREE, gdzie przed budynkiem odpraw są coraz dłuższe kolejki podróżni rozpakowują i przepakowują zakupiony towar i pozostawiają niepotrzebne już opakowania, pracownicy GDDKiA odpowiedzialni za utrzymanie porządku na drodze dojazdowej do przejścia granicznego w Medyce, przy takiej ilości podróżnych nie są w stanie utrzymać czystości i porządku na tym odcinku drogi.

W przypadku skargi dotyczącej brudnych toalet na przejściu granicznym w Medyce Dyrektor Zakładu nie skierował do Komendanta Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej pisma z wyjaśnieniami dotyczącymi przedmiotu skargi. Pisma takiego nie skierowano również bezpośrednio do osoby, która złożyła skargę, pomimo dysponowaniem adresem zamieszkania tej osoby (adres zamieszkania podany był w mailu)¹⁷.

Zastępca Dyrektora Zakładu Wacław Wajda wyjaśnił, że odpowiedź osobie składającej skargę nie została udzielona z powodu interpretacji i wyjaśnienia Straży Granicznej w sprawie właściwego adresu, który został uznany za niewystarczający. Zastępca Dyrektora Zakładu wyjaśnił ponadto, że przypadki uwag i skarg są sprawdzane i analizowane, aby wyciągnąć wnioski, które zwiększą jakość wykonywanych czynności, w przedmiotowej sprawie mimo wstrzymania procedowania skargi zostały podjęte działania sprawdzające zasadność

¹⁷ skarga została skierowana do Komendanta Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej drogą elektroniczną w dniu 17 stycznia 2018 r., napisana była w języku angielskim. Ze względu na przedmiot skargi dotyczący zapewnienia czystości na terenie przejścia granicznego, za które odpowiada ZOPG., zgodnie z art. 231 Kodeksu postępowania administracyjnego w dniu 29 stycznia 2018 r została przekazana do rozpatrzenia przez Zakład.

zgłoszonych uwag. Z notatki kierownika Sekcji Gospodarczo-Technicznej w Medyce sporządzonej na okoliczność przedmiotowej skargi wynika, że nikt ze służb granicznych nie zgłaszał uwag, co do stanu czystości w pomieszczeniach socjalnych i toaletach. W notatce wskazano jednocześnie, że *na DPG w Medyce jest 12 pomieszczeń z toaletami ogólnodostępnymi dla podróżnych rozmieszczonych na obszarze 7 ha, co w przypadku dużego natężenia ruchu drogowego i pieszego jest nie lada wyzwaniem dla obsługi przejścia.*

(dowód: akta kontroli str. 219-256)

Przeprowadzone w dniu 18 kwietnia 2019 r. oględziny terenu przed Drogowym Przejściem Granicznym w Korczowej na końcowym odcinku autostrady A4 wykazały, że na wjazd na teren przejścia (o godz. 10¹⁵) przed sygnalizacją świetlną oczekiwało 60 samochodów osobowych, zaś z prawej strony od drogi dojazdowej do przejścia oczekiwało 10 samochodów ciężarowych.

Przed przejściem granicznym na wjeździe samochodów ciężarowych na odcinku 1 km od wjazdu na teren przejścia ustawione były 3 przenośne toalety. Toalety te były brudne, zanieczyszczone nieczystościami. Toalety te nie zapewniały podstawowych warunków sanitarno-higienicznych.

Przed przejściem granicznym na wjeździe samochodów osobowych i autokarów na odcinku 2 km od wjazdu na teren przejścia ustawionych było 8 przenośnych toalet (w odstępach: 1 toaleta, 2 toalety, ostatnie 5 toalet w odległości 50 metrów od granicy przejścia granicznego). Toalety te były bardzo brudne, zanieczyszczone i przepełnione nieczystościami, wylewającymi się z sedesów. Toalety nie zapewniały podstawowych warunków sanitarno-higienicznych. Na poboczu drogi ustawionych było 5 koszy na śmiecie. Kosze były przepełnione śmieciami. Śmiecie zalegały również obok koszy i na poboczu drogi.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Placówki Straży Granicznej w Korczowej w dniu 18 kwietnia 2019 r. granicę na kierunku wyjazdowym z Polski w godzinach od 7⁰⁰ do 12⁰⁰ przekroczyło 317 samochodów osobowych, 72 samochody ciężarowe oraz 13 autokarów. W tym czasie do Polski z terenu Ukrainy wjechało 235 samochodów osobowych, 33 samochody ciężarowe oraz 13 autokarów.

Przeprowadzone w dniu 23 kwietnia 2019 r. oględziny terenu przed Drogowym Przejściem Granicznym w Medyce na drodze krajowej E28 wykazały, że w czasie przeprowadzania oględzin o godz. 11³⁰ na wjazd na teren przejścia oczekiwało 19 samochodów ciężarowych oraz 69 samochodów osobowych. Przed wjazdem na teren DPG Medyka oraz w odległości 2 kilometrów od granicy przejścia granicznego nie było żadnych przenośnych toalet. Na odcinku tym ustawionych było 15 koszy na śmieci. Kosze te były przepełnione, śmiecie zalegały na poboczu drogi oraz w przydrożnych rowach.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Placówki Straży Granicznej w Medyce w dniu 23 kwietnia 2019 r. granicę na kierunku wyjazdowym z Polski w godzinach od 7⁰⁰ do 12⁰⁰ przekroczyło 178 samochodów osobowych, 17 samochodów ciężarowych oraz 5 autokarów. W tym czasie do Polski z terenu Ukrainy wjechało 243 samochodów osobowych, 28 samochodów ciężarowych oraz 10 autokarów.

(dowód: akta kontroli str. 257-259, 260-263, 274-275)

Zastępca Dyrektora ZOPG Wacław Wajda wyjaśnił, że Zakład działa w obrębie przejść granicznych, za utrzymanie dróg dojazdowych do przejść odpowiada GDDKiA. Zakład nie jest w stanie swoimi pracownikami monitorować stanu czystości toalet na drogach dojazdowych, gdyż tylko zarządca drogi posiada uprawnienia do utrzymywania porządku i czystości w jej obrębie.

Zastępca Dyrektora ZOPG wyjaśnił ponadto, że nie są mu wiadome przypadki kierowania do Zakładu pisemnych informacji o niewłaściwym stanie higieniczno-sanitarnym terenu przed drogowymi przejściami granicznymi w Korczowej i Medyce. Zakład nie kierował do zarządcy autostrady A4 pism dotyczących stanu higieniczno-sanitarnego terenu przed przejściem granicznym w Korczowej, ponieważ autostrada nie jest terenem przejścia granicznego, a Zakład nie jest zarządcą tego terenu. Zarządca autostrady odpowiada za stan higieniczno-sanitarny na swoim terenie, a Zakład na swoim.

(dowód: akta kontroli str. 264-265, 280-282)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Podróżni oczekujący na wjazd na teren drogowych przejść granicznych w Medyce i Korczowej od polskiej strony nie mieli zapewnionych odpowiednich warunków oczekiwania. Nie były zapewnione na tym terenie podstawowe warunki higieniczno-sanitarne.

Zakład nie ponosi wprawdzie bezpośrednio odpowiedzialności za stan higieniczno-sanitarny na terenie przed przejściami granicznymi, jednakże brudne toalety i zalegające śmiecie na poboczach drogi w odbiorze podróżnych niekorzystnie wpływają na opinię o kraju i polskich służbach granicznych.

W związku z wyjaśnieniami udzielonymi przez Dyrektora Zakładu Jerzego Wołoszyna, który podał, że w latach 2015-2018 nie wystąpiły żadne okoliczności, które wskazywałyby na potrzebę bezpośredniej współpracy Zakładu z zarządcą terenu położonego przy przejściu granicznym - Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że istnieje potrzeba takiej współpracy w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych przed terenem przejść granicznych.

OCENA CZĄSTKOWA

Podróżni oczekujący na wjazd na teren drogowych przejść granicznych w Medyce i Korczowej od polskiej strony nie mieli zapewnionych odpowiednich warunków oczekiwania. Nie były zapewnione podstawowe warunki higieniczno-sanitarne.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia podróżnym większej ilości toalet na terenie Drogowego Przejścia Granicznego w Korczowej.
2. Podjęcie współpracy z właścicielem terenu znajdującego się przed przejściami granicznymi w zakresie utrzymania odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych na tym terenie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 28/05/2019 r.

Kontroler
Sławomir Kochman
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektora
Wiesław Motyka

/-/

/-/